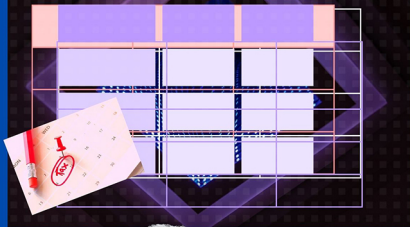

บัญชีนอกเวลา

ปรับปรุงบัญชีตัวปรับมูลค่าสินทรัพย์

ใช้เป็นโจทย์เสริมนอกเวลาเรียนวิชาบัญชี

ใช้บททวนเนื้อหาและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น

ใช้เป็นแนวทางอย่างง่ายสำหรับผู้สนใจเรียนรู้การทำบัญชีเบื้องต้น

ร ช นี ก า น ต์

ผู้เขียน : รัชนิกา นต์

ปกและศิลปกรรม : รัชนิกา นต์

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

'บุญบินนอกเวลา'

ใช้เป็นโจทย์เสริมนอกเวลาเรียนสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาบุญชี

ใช้ทบทวนเนื้อหาและฝึกปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นสำหรับผู้เรียนวิชาบุญชี

ใช้เป็นแนวทางอย่างง่ายสำหรับผู้สนใจเรียนรู้การทำบุญชีเบื้องต้น

ชวนคุย

'บัญชีนอกเวลา' ไม่ใช่ตำรา เพราะดิฉันรวบรวมจากเอกสารเตรียมสอนอย่างง่ายที่ทำขึ้นเองตอนเป็นครูสอนบัญชี เน้นหาเน้นให้รู้และเข้าใจง่าย ฝึกปฏิบัติได้โดยไม่ติดขัดกับคำว่า 'ยาก' จึงเหมาะกับผู้สนใจเรียนรู้บัญชีเบื้องต้น ผู้เรียนอยู่แล้ว อาจารย์ผู้สอน ซึ่งก็แล้วแต่ว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบไหน เช่น ทบทวน ฝึกปฏิบัติจากโจทย์เสริมเพิ่มเติม หรืออื่น ๆ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า 'บัญชีนอกเวลา' จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจได้ไม่มากนักน้อย ซึ่งใจจริงก็อยากให้ได้มากละค่ะ

ขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดวิชาด้วยความซาบซึ้งใจยิ่ง
ขอบคุณผู้สนใจทุกท่านและสนับสนุนผลงานค่ะ

ด้วยไมตรีจิต

รัชนิกา นต์

บทที่ 9

ปรับปรุงบัญชี

การปรับปรุงบัญชี

เรายังไม่ย้ายบทไปไหน จะอยู่บทนี้ไปจนกว่าก้าวข้ามรายการปรับปรุงไปได้ ซึ่งเราก็ก้าวข้ามมาแล้วถึง 4 ก้าว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย รายได้รับล่วงหน้า รายได้ค้างรับ

สำหรับก้าวต่อไปในบทเดิม จะแนะนำให้รู้จักกับบัญชีใหม่ ๆ อีกแต่ละบัญชี หากต้องให้ลงรายละเอียดแบบลึก ๆ ก็ย่อมขัดต่อจุดประสงค์เรียนรู้ด้วยตนเองเบื้องต้น เพราะฉะนั้น จึงเพียงแนะนำให้รู้จัก ให้รู้วิธีการปรับปรุงแบบที่เขานิยมกัน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในร้านรวงของเราเอง

แต่ก่อนที่จะไปพบเจอรู้จักบัญชีปรับปรุงตัวใหม่นั้น ต้องชี้แจงย้ำให้เข้าใจตรงกันว่าหากต้องการลงรายละเอียดแบบลึก ๆ นั้น ย่อมทำได้ เพียงแต่สิ่งที่รู้สึกเหล่านั้นอาจไม่จำเป็นต่อร้านรวงของเรา เว้นแต่ขนาดของร้านรวงเราจะเข้าขั้นบริษัทแบบปึก ๆ มีหุ้นในมือเป็นร้อยล้านพันล้าน

เมื่อพร้อมแล้ว จากบรรทัดนี้ ก็ไปเริ่มรู้จักทักทายกับบัญชีตัวใหม่กันได้เลย

ค่าเสื่อมราคา

ค่าเสื่อมราคา (Depreciation Expenses) คือ ค่าใช้จ่ายที่เราคำนวณได้จากสินทรัพย์ถาวรที่เราเป็นเจ้าของ ซื้อมาก็เพื่อใช้ประโยชน์จากมันทุกวัน ย้ำว่าสินทรัพย์ถาวร ซึ่งหมายถึงข้าวของชิ้นใหญ่ ชิ้นหนัก แพง คงทน และใช้นานแค่ไหนก็ไม่ค่อยพัง นอกจากเก่า เสื่อม โทรม

ข้าวของชิ้นใหญ่ ๆ ที่พอจะนึกออกชัดเจนก็คือ ที่ดิน อาคาร โรงงาน โรงเรือน เครื่องจักร หรือหากจะลดขนาดให้ชิ้นเล็กลงมาอีก ก็อย่างเช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์ รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ อุปกรณ์ไฟฟ้าจำพวกแอร์ พัดลม หม้อหุงข้าว

ข้าวของที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นนั้นซื้อมาด้วยราคาแพง ใช้แล้วจะไม่หมดไป มันจะคงสภาพอยู่อย่างนั้นเหมือนตอนซื้อมา แต่สภาพของมันจะเสื่อมลงตามเวลาการใช้ ไม่ว่าจะใช้สมบุกสมบันหรือทะนุถนอมก็ตาม ความใหม่ของมันจะค่อย ๆ เสื่อมถอยจนกลายเป็นเก่า และจากเก่าก็จะกลายเป็นทรุดโทรม ชำรุด ซ่อมแล้วซ่อมอีก สุดท้ายมองแทบที่สุดในที่สุด

พอมันหมดประโยชน์โดยสิ้นเชิงแล้ว เราก็ชำแหละมันเป็นเศษซากรวบรวมไปขายเป็นของเก่าให้เหล่าเถาแก๊งทั้งหลาย เงินที่ได้กลับมานิดหน่อยก็จะกลายเป็นรายได้เบ็ดเตล็ดไป

เกริ่นมาหลายบรรทัด ก็เพื่อจะบอกว่าสินทรัพย์ถาวรเหล่านี้มีมูลค่าในตัวเอง และแม้จะหมดประโยชน์แล้ว เศษซากของมันก็ยังมีความ

ครั้งสุดท้ายให้เรานำไปขายได้

แต่มูลค่าในตัวเองของมันจะลดลงเรื่อย ๆ ตามช่วงเวลาที่เราใช้งานมัน หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ พอมันเก่า ราคามันก็ลดลง ถ้านึกไม่ออก ลองนึกว่าซื้อรถยนต์อย่างหุมา 1 คัน ตอนซื้อราคา 750,000 บาท ใช้ขับไปเที่ยว ไปส่งของ ใช้ทุกวัน ๆ จนเวลาผ่านไปสัก 5 ปีพอ มันก็เก่าลง เราอยากซื้อคันใหม่ ก็นำคันนี้ไปขาย จากราคา 750,000 บาท ผ่านมา 5 ปี ตั้งขายราคานี้ ไม่มีใครซื้อหรอก เราก็ต้องตั้งให้พอเหมาะพอสมควรกับสภาพของมัน เช่น 150,000 บาท แต่มีวงเล็บต่อท้ายว่าต่อรองกันได้นะ

จากราคา 750,000 บาท ลดลงเหลือ 150,000 บาท ส่วนต่างที่เกิดขึ้นตรงนี้แหละที่ในทางบัญชีจะเรียกกันว่าค่าเสื่อมราคา แล้วห้องหับของมันก็อยู่ในหมวดที่ 5 เป็นค่าใช้จ่าย

สรุปให้เข้าใจตรงกันว่าเมื่อเรามีสินทรัพย์ถาวรอยู่ในครอบครอง โดยมีวัตถุประสงค์ในการซื้อมาก็เพื่อใช้งานในร้านรวง เราต้องคิดค่าเสื่อมราคาจากการใช้ประโยชน์ให้มันด้วย

ยกเว้นที่ดิน

สาเหตุที่ต้องยกเว้น เนื่องจากสินทรัพย์อื่น ยิ่งใช้ยิ่งเก่า ราคายิ่งลด แต่ที่ดิน จะใช้หรือจะปล่อยร้างไว้เฉย ๆ มูลค่าก็มีแต่จะเพิ่มขึ้นใน

อนาคตไปเรื่อย เพราะฉะนั้น จงจำให้ขึ้นใจว่าเราคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวรทุกตัว ยกเว้นที่ดิน ท่องไว้เลย ยกเว้นที่ดิน ยกเว้นที่ดิน

เมื่อพอจะเห็นภาพบ้างแล้ว ทีนี้ เราก็มายกกันต่อว่าแล้วเราจะคำนวณค่าเสื่อมราคากันยังไง

ขอให้เข้าใจเบื้องต้นว่าการคิดค่าเสื่อมราคา เราจะไม่คิดระหว่างปี แต่จะคิดปลายปี หรือ ณ วันสิ้นงวดเพียงครั้งเดียว ต้องคิดทุกปี จนกว่ามูลค่าของสินทรัพย์ถาวรตัวนั้นจะเหลือ 0 และโดยนิยามกันไป ในทางบัญชี เราต้องให้มีมูลค่าเหลือไว้ 1 บาทเสมอ

การคำนวณค่าเสื่อมราคา ณ วันสิ้นงวด เราก็จะนำสินทรัพย์ถาวรที่เราต้องคิดค่าเสื่อมมาคำนวณด้วยวิธีต่าง ๆ ตรงนี้แหละที่เกริ่นนำไปในตอนแรกว่าลงลึก เพราะการคำนวณค่าเสื่อมราคาสามารถทำได้หลายวิธีแล้วแต่ว่ากิจการไหนอยากใช้วิธีไหนให้เหมาะสมกับกิจการตัวเอง เช่น

1. วิธีเส้นตรง (Straight-Line)
2. วิธีอัตราเร่ง (Double-Declining Balance: DDB)
3. วิธีตามจำนวนผลผลิต (Units-of-Production Method)
4. วิธีผลรวมจำนวนปี (Sum of Years' Digits)

อย่าขมวดคิ้ว แล้วคิดไปเองว่าเจอของยากอีกแล้ว ระดับเรา ๆ เป็นเจ้าของร้านรวงแบบกิจการเจ้าของคนเดียว ไม่ต้องใช้วิธียุ่งยากอลังการให้ปวดหัวโดยไม่จำเป็นหรอก วิธีเส้นตรงนี่แหละเป็นที่นิยม

แพร่หลายและง่ายที่สุดแล้วในบรรดาหลายวิธีที่ยก ๆ มา

เพราะฉะนั้น จึงมุ่งจุดศูนย์รวมไปที่วิธีเส้นตรงเท่านั้น เราจะใช้วิธีนี้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ถาวร มีสูตรง่ายและตายตัวสำหรับการคำนวณแบบนี้ เชิญชมสูตร

$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \frac{\text{ราคาทุน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

ราคาทุน หมายถึง ราคาที่เราซื้อมาในตอนแรก เหมือนที่ยกตัวอย่างรถยนต์ที่ซื้อมาในตอนแรกคือราคา 750,000 บาท

ราคาซาก หมายถึง ราคาที่เหลืออยู่อันน้อยนิดน่าเอ็นดูของสินทรัพย์ที่เราใช้ประโยชน์จากมันจนมันสับักสะบอมงอมพระรามแล้ว เหมือนที่เราตั้งราคาขายรถยนต์ในอีก 5 ปีต่อมา ราคา 150,000 บาท

อายุการใช้งาน หมายถึง ช่วงเวลาที่เราคาดว่าจะใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์จนหน้าใจพร้อมโลเซทิ้งแล้ว เหมือนที่เราอยากขายรถยนต์เพื่อซื้อคันใหม่ หลังจากที่เราขับมันอย่างตะป๊ะตะบันจนฟันเฟืองบิ่นหมดแล้วมานานถึง 5 ปี

หรือถ้าไม่ชอบแบบสูตรอย่างนี้ ก็เปลี่ยนเป็นคำนวณด้วยอัตรา % แทน หลักง่าย ๆ คือ อาคาร คิด 5% อย่างอื่นก็คิด 20% รวด

คุยกันมาอย่างต่อเนื่องว่าเราต้องคิดค่าเสื่อมราคาทุกปี จนกว่าสินทรัพย์ของเราจะหมดมูลค่า ทีนี้ ค่าเสื่อมราคาที่เราต้องคิดทุกปี ก็จะทำให้ขึ้นทุกปี สะสมไปเรื่อย ๆ มูลค่าของมันก็จะเพิ่มพูนขึ้นจนสามารถไปหักกลบลบราคาทุนจนไม่เหลือเหลือ เราจะได้เรียกลักษณะของการสะสมไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ว่า 'ค่าเสื่อมราคาสะสม'

ตอนนี้ก็ได้พบเจอกับบัญชีปรับปรุงใหม่อีก 2 บัญชีแล้ว สรุปสั้น ๆ อย่างนี้นะ

ค่าเสื่อมราคา เป็นค่าใช้จ่าย อยู่ในหมวดที่ 5

ค่าเสื่อมราคาสะสม (Accumulated depreciation) เป็นตัวหักมูลค่าสินทรัพย์ถาวร ไม่ใช่สินทรัพย์ แต่ก็ให้อยู่ในหมวดที่ 1 ด้วย เวลาเรากำกับเลขที่บัญชี เพื่อให้แตกต่างจากบัญชีสินทรัพย์ และอีกทางหนึ่งก็ป้องกันตัวเราเองไม่ให้มั่ว ๆ กับบัญชีที่เราทำ เราก็ต้องเพิ่มความเก้ ๆ ให้มันสับสนน้อยด้วยการใช้จุดทศนิยม เช่น

ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร เลขที่บัญชีคือ 1.1

ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์สำนักงาน เลขที่บัญชีคือ 1.2

ตัวอย่างที่ 1

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2564 พี่พูนชนะคิดค่าเสื่อมราคาอาคารที่ซื้อมาเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2564 ราคา 920,000 บาท คาดว่าจะใช้ประโยชน์จากอาคารหลังนี้ประมาณ 10 ปี จากนั้นขายเป็นเศษซากได้ 20,000 บาท

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ.2564		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	501	90,000	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม-อาคาร	103.1			90,000	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาอาคาร					
		$\frac{920,000 - 20,000}{10}$					

ตัวอย่างที่ 2

วันที่ 1 ตุลาคม 2564 พี่พูนชนะซื้ออุปกรณ์เสริมสวยเพิ่มเติมในร้าน ราคา 72,000 ณ วันสิ้นงวด พี่พูนชนะคิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี

สมุดรายวันทั่วไป

หน้า 1

พ.ศ.2564		รายการ	เลขที่ บัญชี	เดบิต		เครดิต	
เดือน	วันที่			บาท	สต.	บาท	สต.
ธ.ค.	31	ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์เสริมสวย	501	3,600	-		
		ค่าเสื่อมราคาสะสม-อุปกรณ์เสริมสวย	103.1			3,600	-
		ปรับปรุงค่าเสื่อมราคาอาคาร					
		$(72,000 \times \frac{20}{100} \times \frac{3}{12})$					